

METSIEMME SALAISUUKSIA

HANKETIEDOTE – JOULUKUU 2022

TOTEUTTAJAT: ÄHTÄRIN ZOO RESORT, SEINÄJOEN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ SEDU,
HAAGA-HELIA AMMATTIKORKEAKOULU

TEKSTIT: TIINA TARKKONEN

KUVAT: JUKKA SALMI

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LEADER

Kuudestaan

”Ja metsä on ääressä kuin omana”

Suomenselän vedenjakajamailla peltoaukeat ovat jääneet kauas Lakeuden porteille, ja ”metsä on ääressä kuin omana”¹. Tarinasoppa on jo tullilla, nyt kaikki lisäämään puita nuotioon!

Eletään vuodenvaihteen 2022–2023 aikoja. Sauli Niinistö on Suomen tasavallan presidentti. Tämän tiedotteen kirjoittamisen aikaan, 19.joulukuuta, kuulemme uutisista, kuinka Kanadan Montrealissa YK:n luontokokouksessa on keskusteltu siitä, miten luontokato pysäytetään, ja miten luonnon köyhtyminen voidaan muuttaa rikastumiseksi viimeistään vuoteen 2030 mennessä. Metsät ja luonto, metsien ja luonnon tilanne, hyödyntäminen, hoitaminen ja suojeleminen eri tavoin, ovat kotimaassakin päivittäin tiedotusvälineiden otsikoissa, ja keskustelu käy vilkkaana. Kokonaisuutta seuratessa saa ponnistella, ja silti siinä helposti hengästyy ja putoaa kyydistä kuin eno veneestä.

Voisiko tätä ajankohtaista aihetta lähestyä pehmeämmin, perusasioita avaamalla, vaikkapa tarinoiden kautta? Mitä kaikkea metsissämme, ulkoilureittien varrella näkyy? Syntykö paikallisista metsähavainnoista ja metsätarinoista työvälineitä, joiden myötä herää kuulijan tai lukijan oma uteliaisuus metsä- ja luontoasioita kohtaan? Metsiemme salaisuuksia -hanketoteuttajien joukossa on metsäalan opettajia, sekä seutua tuntevaa aktiivista paikallista väkeä tarinatalkoissa. Kirjallista materiaaliakin löytyy hyvin. Välillä käytetään aikakonetta, ja katsastetaan, mitä metsissämme on tapahtunut menneinä vuosikymmeninä ja -satoina, ja mitä tietoja löytyy vieläkin varhaisimmilta ajoilta.

Metsiemme salaisuuksia -hanke on järjestänyt loka-marraskuun aikana tarinankerronnan taitoa -teemaiset työpajat kaikissa hankealueen kunnissa: Alavudella, Soinissa ja Ähtärissä. Soinissa työpajailtiin Nature Paavolan tunnelmallisessa tuvassa, Ähtärin työpaja pidettiin Valkeisen Loman inspiroivassa kokoustilassa, ja Alavuden työpaja pidettiin virallisissa, mutta lämpimissä tunnelmissa vuonna 1980 valmistuneen entisen Töysän kunnantalon hiljattain remontoituissa tiloissa Töysä-salissa. Työpajoissa on perehdytty tarinallistamisen menetelmään, ideoitu ja tehty faktantarkastuksia, taustoitettu ja työstetty yhteisvoimin metsätarinoita ulkoilureittien käyttäjien iloksi.

Työpajoja on ollut ohjaamassa ja tarinallistamisen menetelmään perehdyttämässä markkinoinnin lehtori ja brändistrategi Jenni Brisk Haaga-Helia ammattikorkeakoulusta. Hanketoteuttajien lisäksi mukana on ollut yrittäjiä, yhdistysväkeä, metsä- ja matkailuasioiden kanssa työtä tekeviä henkilöä, sekä alueen asukkaita. Tunnelma on ollut innostava, ideat ovat lentäneet, yhden ajatus on täydentänyt toista, ja välillä oikea vastaus on ollut Kanada. Tarinoiden voimaa on testattu ja toimivaksi havaittu. Työpajoissa on opittu, että tarinoihin voi ripotella sekaan faktatietoja metsistä, luonnosta tai historiasta. Lisäksi on opittu, että ihmiset ovat kiinnostuneita toisista ihmisistä. Ketä kaikkia henkilöitä metsissämme on kulkenut (tai kulkee edelleen), ja mitä he ovat tehneet, nähneet, kirjoittaneet ja kokeneet? Millaisia metsät ovat täällä olleet heidän aikanaan? Kenellä oli metsässä fiinit vaatteet ja tärkeän näköisiä mittauslaitteita?

Luonnonolosuhteet ja maisema Suomenselällä, maaperä, ilmasto. Metsien kasvit ja eläimet. Metsä eläinten kotina ja elinympäristönä. Nämä ovat tarinoiden aiheita, mutta tärkeiksi teemoiksi ovat nousseet myös ihmisen toiminta metsissä ennen ja nyt, puutuotteet, hankealueen paikkakuntien metsähistoria, metsiin liittyvät murre sanat, paikalliset metsien erikoisuudet, tavat, tapahtumat ja sankarit. Ja maaseutuhuumori, jonka yksi muoto on eri paikkakuntien välinen, Suomi-Ruotsi-tyylinen hyväntahtoinen nokittelu. Ja tuttu ja turvallinen suomalainen retkeilyperinne sekä jokamiehen oikeudet. Luonnontuntemuksen syventämistä, tarinankerronnan taitoa, ja näkökulmia ulkoilureiteille. Metsäasioita monipuolisesti. Tervetuloa tarinatalkoihin.

---

¹ Otsikon lause on peräisin Soinia kuvaavasta Samuli Paulaharjun tekstistä, joka alun perin julkaistu ”Vaasa 14.1.1937”. Tähän yhteyteen se on poimittu Soini-lukemistosta. Soini-lukemisto, toim. Heikinmäki, julkaisija Soini-Seura 1986, luku ”Soinissa” s.60–66.

Tarinoiden aiheita

Tämän tiedotteen mukana on esitelty työpajojen satoa ja tuotettavien tarinoiden / tietoiskujen alustavia otsikoita, sekä hankkeen tulevia tapahtumia. Tarinakokonaisuuden punainen lanka ja tyylilaji muotoutuvat tulevien kuukausien aikana. Aiheita lisätään tai poistetaan sen mukaan, kun hyväksi havaitaan työn edetessä. Lisäksi perustietoa metsistä, esimerkiksi kohteiden varsilla havaituista puustosta ja metsätyypeistä, on tarkoitus lisätä mukaan. Tekeillä on sopivan kokoisia tietoiskuja, väritettyä ja havainnollistettua asiatekstiä. Lisäksi ainakin yksi komiteatyönä kirjoitettava satu on työn alla. Siinä seikkailevat Lintukallion linnut! Valmista on tarkoitus olla kesäkuussa 2023. Loppuhuipennuksena vuoden 2023 joulukuulle kootaan Metsiemme salaisuuksia -hankkeen Facebook-sivulle tarinoista joulukalenteri.

Tarinan työnimi	Kunta	Sisältöä
Terveiset 6000 vuoden takaa	Alavus	Töysästä löydetty, tutkittu männyn runko ja vesipähkinät
Tohnisen äijän hirsien ajo	Alavus	Tarinat Tohnisen äijästä. Mikä on tuparati? Mikä on hirsi, minkä kokoinen on tukkipuu?
300 miestä töihin ojitustyömaalle Alavudella vuonna 1935	Alavus	Ojitus. Tietolähteenä esimerkiksi Alavuden historia 2. osa.
Kallenkosken saha	Alavus	Tietolähteenä esim. Kallenkosken kolme patruunaa -kirja (Tusa, Esko)
Lintukallion linnut vakoilevat ihmisiä	Alavus	Kierrätys, uusiokäyttö, luonnonvarojen säästeliäs käyttö. Metsän linnut ja niiden elinympäristöt.
Lintukallion linnut tarkkailevat tähtiä	Alavus	Metsän eläimet, tähtitaivas

Tarinan työnimi	Kunta	Sisältöä
Kustaa Vaasan aika, kaskenpolttajat	Alavus, Soini, Ähtäri	Varhaisimmat tunnetut pysyvät asustukset ja tarinat, se mitä tuon ajan metsistä tiedetään, Ruotsin vallan aika, turkismetsästys
Mistä löytyivät kovimmat tervanpolttajat?	Alavus, Soini, Ähtäri	Tervahauta. Tervanpoltto. Miten tervanpoltto vaikutti metsiin? Tervapastilli. EU oli aikeissa kieltää tervan. Mitä tapahtui?
Metsäpalot. Metsäpalotarina jokaisesta hankealueen kunnasta.	Alavus, Soini, Ähtäri	Metsäpalot. Kulutus luonnonhoitona. Turvallisesti retkinuotion kanssa.
Puunjalostusta paikkakunnilla	Alavus, Soini, Ähtäri	Mitä tuotteita puuraaka-aineesta valmistetaan paikkakunnilla tai kauempana? Mihin puuta viedään?
Suppakuoppa ja muita jääkauden myllerryksiä (erityisesti Soinin Kaihijärven läheisyydessä)	Alavus, Soini, Ähtäri	Jääkausi ja maastonmuodot.
Suomenselän luonnosta ja korkeuseroista	Alavus, Soini, Ähtäri	Käytetään mm. Paulaharjun kirjoittamia kuvauksia ja metsiin liittyviä murre sanoja

Tarinan työnimi	Kunta	Sisältöä
Lähde ja pohjavedet	Soini	Lähde ja pohjavedet
Hermanni	Soini	Yritetään selvittää, kenen mukaan Hermannin lenkki on saanut nimensä.
Haastatellaan tutkijaa	Soini	Tutkimustoiminta Soinin Naarasnevalle.

Tarinan työnimi	Kunta	Sisältöä
Arvid Borg mittaa puita ja kirjoittaa oppikirjaa metsänhoidosta kansanmiehille	Ähtäri	Poimintoja metsänhoito-oppikirjasta kansanmiehille. Mitä kirjassa opetetaan? Kuka oli Arvid Borg. Mitä tarkoittaa "kansanmies".
Metsänvartijaksi opiskelemaan	Ähtäri	Miksi ja milloin metsänvartijoita koulutettiin, ja mitä metsänvartijat tekivät? Kerrotaan jostain metsänvartijana toimineesta henkilöstä.
Varoituskusikko	Ähtäri	Varoittava esimerkki valtion mailla, ketä varoittaa ja mistä?
Pienet metsälammet	Ähtäri	pienet metsälammet, niiden tila ja täällä toteutetut kunnostustoimet, esimerkkipohde mahdollisesti Voilampi.

Tarinan työnimi	Aihepiiri	Sisältöä
Pölyttäjät metsissämme	Metsän eläimet	Pölyttäjähönteiset, marjasato, luonnon monimuotoisuus.
Kyykkäärme, maanmato	Metsän eläimet	
Metsäpeura oli täällä ennen meitä	Metsän eläimet	
Oma kolo ketullakin	Metsän eläimet	
Outoja juttuja	Muita metsäaiheita	Myyttisiä metsätarinoita eri paikkakunnilta ja suomalaisesta perinteestä.
Mistä savottahevoselle varusteet?	Muita metsäaiheita	Käytännönläheistä luonnontuntemusta ja entisajan käsityötaitoa.
Paloiko päreet? Ei, vaan niistä tehtiin katto	Muita metsäaiheita	Käytännönläheistä luonnontuntemusta ja entisajan käsityötaitoa.

Mitä Metsiemme salaisuuksia -hankkeessa tapahtuu seuraavaksi?

- Työstetään tarinoita eteenpäin. Tarinatalkoisiin ovat tervetulleita kaikki, ja osallistua voi ajasta ja paikasta riippumatta. Mitä puuttuu, mitä on liikaa, mitä täydentäisit, ovatko eri näkökulmat tasapuolisesti esillä? Hankevetäjä on kuulolla!
- Maastoretket, joissa vetäjinä metsäalan opettajia ja mahdollisesti paikallishistorian tuntijoita. Testataan ja kehitetään tarinoita. Ajankohdat ilmoitetaan myöhemmin.
Retkikohteet: Soini / Hermannin lenkki, Alavus / Lintukallio, Ähtäri / opetusmetsän kohteet
- Kootaan hankkeen julkaisu valmiiksi (PDF-muodossa, sekä painettuna). Selvitetään tarinoiden yhdistämistä sopiviin Kuuden tähden reitistön retkikohteisiin.
- Hankkeen päätöstilaisuus alkukesällä 2022.
- Hankkeen Facebook-sivuille kootaan tarinoista joulukalenteri joulukuulle 2023.
- Tiedot ovat alustavia ja saattavat muuttua. Tervetuloa tarinatalkoisiin: kokoamaan luontohavaintoja, ideoita ja paikallistuntemusta tai kuvia, tutustumaan tuotettuihin tarinoihin ja antamaan palautetta eri vaiheissa.

Metsiemme salaisuuksia

Luonnontuntemuksen syventämistä, tarinankerronnan taitoa ja näkökulmia ulkoilureiteille. Talkoohengessä osallistuminen on kaikille avointa – tervetuloa mukaan!

Päätoteuttaja: Ähtärin Zoo Resort Oy

Osatoteuttajat: Seinäjoen koulutus kuntayhtymä Sedu, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Hankealue: Alavus, Soini, Ähtäri

Rahoitus: Metsiemme salaisuuksia on yleishyödyllinen kehittämishanke, joka liittyy EU:n Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaan 2014–2020 (siirtymäkausi 2021–2022). Hankkeelle on myönnetty Leader-rahoitusta Kuudestaan ry:n kautta. Julkisen rahoituksen osuus on 80 %. Osa yksityisestä rahoituksesta toteutuu talkootyönä.

Lisätietoja:

www.metsiemmesalaisuuksia.fi | Hankekoordinaattori Tiina Tarkkonen
tiina.tarkkonen(at)ahtarizoo.fi 044 978 4042

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

LEADER

Kuudestaan